

Baba Metzia 34a

תשלומי כפל לשוכר אמר רב פפא ● שומר חנם כיון שאמר פשעתי מקנה ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה בגניבה ● שומר שכר כיון שאמר נגנבה מקנה ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה בשבורה ומתה שואל שאומר הריני משלם לא מקני ליה כפילא במאי הוה ליה למפטר נפשיה במתה מחמת מלאכה מתה מחמת מלאכה לא שכיח איכא דאמרי אמר רב פפא שואל נמי כיון שאמר הריני משלם מקני ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה במתה מחמת מלאכה אמר ליה רב זביד הכי אמר אביי ● שואל עד שישלם מאי טעמא הואיל וכל הנאה שלו בדיבורא לא מקני ליה כפילא תניא כוותיה דרב זביד ● השואל פרה מחבירו ונגנבה וקידם השואל ושילם ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשואל ללישנא קמא דרב פפא ודאי לא הויא תיובתא ללישנא בתרא לימא תיהוי תיובתיה אמר לך רב פפא מי אלימא ממתניתין דקתני שילם ואוקימנא באמר הכא נמי באמר מי דמי התם לא קתני קידם הכא קתני קידם מאי קידם קידם ואמר הא מדקתני גבי שוכר ואמר וגבי שואל קידם ש"מ דוקא קתני מידי ● גבי הדדי תניא

Rashi BM 34a

דעמו שהשאלה לו חנם: ללישנא קמא דר"פ ודאי לא הוי סיוכסא. דנימא כיון דטעמא דרב פפא משום דלא הוה ● למפטר נפשיה דהא מתה מחמת מלאכה לא שכיחא אפי' קדם ושילם נמי אית ליה לרב פפא דלא קני ליה כפילא ומיקשי ליה הא ודאי ליכא לאותווי דמני אמר לך אנא אע"פ שאמר הריני משלם אמרי ולא אמרי אע"פ ששילם: נימא סיהוי סיוכסא. מי

Tofasoes BM 34a

ללישנא קמא דרב פפא ודאי
לא הויא תיובתא. דאמר הריני משלם לא קנה כפל אצל שילם קנה כפל ור"ח גרס ודאי הויא תיובתא לכיון דרב פפא מפרש טעמא משום דלא שכיח האי טעמא שייך אפילו בשילם והא דנקט ואמר הריני משלם משום דנקט גבי ש"ח וש"ס נקט נמי גבי שואל:

Ritva BM 34a

אמר רב פפא וכו' עד שואל אע"פ שאמר⁴² הריני משלם לא מקני ליה כפילא במאי הוי מצי פטר⁴³ נפשיה במתה מחמת מלאכה ממ"מ ל"ש. פ' ר"ח ז"ל⁴⁴ דלהאי לישנא אפי' שילם ממש לא מקני ליה כפילא, כיון דמתה מחמת מלאכה לא שכיחא. ואידי דנקט באידך אמר הריני משלם, נקט הכא אמר הריני משלם. והוא ז"ל גורס⁴⁵ לק' ללישנא קמא דר"פ ודאי הויא תיובתא. אבל רש"י ז"ל⁴⁶ פי' דלהאי לישנא דוקא באמירה לא מקני ליה כפילא, כיון דמתה מחמת מלאכה לא שכיחא, דאיכא תרתי לגרועותא. אבל שלם ממש קני כפילא. ולקמ' ה"ג ללישנא קמא דר"פ לא הויא תיובתא. ופי' הוא ז"ל⁴⁷ ללישנא קמא דר"פ לא הויא תיובתא, דאע"ג דתלי טעמא משום דמתה מחמת מלאכה לא שכיחא, אפ"ה כל שקדם ושלם מקני ליה כפילא.

ללישנא קמא דרב פפא ודאי לא הוי תיובתא.
כתבו התוספות דר"ח גריס וודאי הוי תיובתא, וכן נראה, דלפירוש רש"י ז"ל כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי ספיקא מיהא הוי ואמאי קאמר ודאי לא הוי תיובתא, אבל לגירסת ר"ח ניחא דלכאורה משמע דללישנא קמא אפילו בשלם קאמר דלא מקני ליה כפילא משום דאע"ג דתרי לישני נינהו במילתא דרב פפא מיהו רב זביד דאהדר ליה לרב פפא משמיה דאביי שואל עד שישלם בסתמא בין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא הכי מהדר ליה, דדוחק לו דלישנא קמא סבר דמעולם לא מהדר ליה רב זביד לרב פפא מידי, וכיון דללישנא קמא נמי אהדר ליה הכי צריך לומר דהכי קאמר ליה לדידך דאמרת טעמא דמילתא משום דמתה מחמת מלאכה לא שכיחא אם כן אית לך דאפילו שילם לא מהני, אבל אביי אית ליה דשואל עד שישלם וכששילם מיהא מקנה ליה כפילא אלמא דאפילו שילם לא מהניא לרב פפא. ועוד דאי שילם מהניא ללישנא קמא דרב פפא אף על גב דאית ליה מתה מחמת מלאכה לא שכיחא אם כן אמאי קאמר טעמא דאביי דאמר עד שישלם משום דכל הנאה שלו ולא קאמר טעמא דלעיל משום דמתה מחמת מלאכה לא שכיחא, אלא ודאי אי אמרינן דמתה מחמת מלאכה לא שכיחא אפילו שילם נמי לא מהניא.